

Πρόληψη και αντιμετώπιση των μεγάλων καταστροφών

Του
Στέλιου
Αλεξίου*

Η προστασία, λοιπόν, από τους κινδύνους αυτούς έχει να κάνει, πρώτον, με τη δυνατότητα αποτροπής / εξάλειψης του κινδύνου ή μείωσης του μεγέθους του και, δεύτερον, με τη λήψη μέτρων για μείωση των συνεπειών εφόσον επισυμβούν

Τα γεγονότα με τις τραγικές συνέπειες των πυρκαγιών στην Αττική σημάδεψαν το φετινό καλοκαίρι αφήνοντας πίσω δεκάδες νεκρούς, τραυματίες, ανεπίωπτη θλίψη, ιδιαίτερα σε όσους έχασαν δικούς τους ανθρώπους τόσο άδικα, καταστροφές σε σπίτια και περιουσίες και άλλη μια πληγή στο ελληνικό φυσικό περιβάλλον.

Το καθήκον, η υπευθυνότητα, ακόμα και η απλή ευαισθησία επιβάλλουν να διδαχτούμε και εμείς στην Κύπρο από αυτή την καταστροφή. Κρατική μηχανή και υπηρεσίες, τοπική αυτοδιοίκηση, φορείς και γενικά όλοι μας, ακόμα και οι απλοί πολίτες, έχουμε υποχρέωση να μελετήσουμε ξανά τους ενδεχόμενους κινδύνους και τα σχέδια δράσης, τόσο για την πρόληψη όσο και για τη διαχείριση και αντιμετώπιση των κινδύνων. Μας αφορά όλους γιατί, είτε σε επίπεδο σχεδιασμού και πρόληψης είτε κατά την περίοδο αντιμετώπισης της εξέλιξης του κινδύνου, θα πρέπει να γνωρίζουμε πως να δράσουμε, καθώς ίσως το κάθε λεπτό να είναι κρίσιμο.

Οι συνηθέστεροι κίνδυνοι για πρόκληση καταστροφών ευρείας κλίμακας, εξαιρουμένων των πολεμικών επιχειρήσεων ή δολιοφθορών σε σημαντικά έργα υποδομής, στη Κύπρο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι τρεις: οι πλημμύρες, οι πυρκαγιές και οι σεισμοί.

Βάσει επιστημονικών μελετών, σημαντικοί παράγοντες για την αξιολόγηση ενός κινδύνου είναι αφενός η συχνότητα / πιθανότητα να συμβεί και αφετέρου το μέγεθος των επιπτώσεων που θα προκληθούν σε κάθε περίπτωση ανάλογα με την ένταση, την έκταση και άλλα κρίσιμα χαρακτηριστικά του φαινομένου. Η προστασία λοιπόν από τους κινδύνους αυτούς έχει να κάνει, πρώτον,

με τη δυνατότητα αποτροπής / εξάλειψης του κινδύνου ή μείωσης του μεγέθους του και, δεύτερον, με τη λήψη μέτρων για μείωση των συνεπειών εφόσον επισυμβούν.

Σεισμοί

Όσον αφορά τους σεισμούς, δεδομένου ότι ο κίνδυνος δεν μπορεί να αποτραπεί, η προσοχή επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση των συνεπειών κατασκευάζοντας κτήρια και υποδομές ανθεκτικές, ανάλογα με τη σημαντικότητά τους, στους συνηθισμένους σεισμούς ή και τους σπανιότερους, καθώς επίσης και στην ετοιμότητα δράσης σωστικών συνεργειών και ομάδων καταγραφής των ζημιών αμέσως μετά τη σεισμική διέγερση. Οι μεν σημαντικές κατασκευές και κτήρια, όπως γέφυρες, φράγματα, νοσοκομεία, δημόσια κτήρια μεγάλης σημασίας, πυροσβεστικοί σταθμοί κ.λπ. σχεδιάζονται και κατασκευάζονται με ψηλούς συντελεστές ασφα-

λειας ώστε να μην υποστούν σοβαρές ζημιές σε ενδεχόμενο σεισμικής διέγερσης και να μπορούν να διατηρηθούν σε λειτουργία ώστε να ανταποκριθούν στην αποστολή τους και στις έκτακτες ανάγκες που θα δημιουργηθούν. Για τις δε υπόλοιπες συνηθισμένες κατασκευές το ζητούμενο είναι να μην υπάρξουν καταρρεύσεις και θύματα και οι ζημιές που θα υποστούν να είναι επισκευάσιμες.

Πλημμύρες

Όσον αφορά τις πλημμύρες, πρώτη προτεραιότητα είναι η πρόληψη μέσα από τη μελέτη των εν δυνάμει πλημμυρόπληκτων περιοχών και του ενδεχόμενου πλημμύρας είτε από βροχές με πλημμύρισμα ποταμών είτε από αστοχία αντιπλημμυρικών έργων (π.χ. δεξαμενές συγκράτησης, φράγματα). Στην περίπτωση των πλημμυρών κύρια μέριμνα για πρόληψη μεγάλων καταστροφών είναι η διασφάλιση της απρόσκοπτης ροής των νερών για να

μην πλημμυρίσουν κατοικημένες περιοχές, αυτοκινητόδρομοι και άλλες κατασκευές. Η αντιμετώπιση των πλημμυρών έγκειται κατά κανόνα στη διασφάλιση της καθαρότητας της κοίτης των ποταμών και ρεμάτων, ώστε το νερό να διοχετεύεται προς τα φράγματα ή τη θάλασσα, αναλόγως και εντός των οικιστικών περιοχών έγκειται στη συντήρηση των υφιστάμενων υποδομών αποχέτευσης για εξάλειψη του κινδύνου απόφραξης και για περιορισμό στο ελάχιστο της τοπικής πλημμύρας. Όπου βέβαια κρίνεται ότι για την εξάλειψη του κινδύνου επιβάλλεται κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων, τότε αυτά θα πρέπει να μελετηθούν και να κατασκευαστούν κατά σειρά προτεραιότητας. Το ενδεχόμενο κατάρρευσης ενός φραγματος είναι πολύ σπάνιο, αλλά αποτελεί ίσως το δυσμενέστερο από πλευράς καταστροφικών επιπτώσεων σενάριο, λόγω των τεράστιων όγκων της πλημμύρας που θα αναπτυχθεί αλλά και του ελάχιστου διαθέσιμου χρόνου για οποιαδήποτε τυχόν αντίδραση διαφυγής, ιδιαίτερα στις περιοχές κάτω του φράγματος.

Πυρκαγιές

Το φαινόμενο των δασικών πυρκαγιών ιδιαίτερα στις χώρες με υψηλές θερμοκρασίες κατά τους θερινούς μήνες είναι πολύ συχνό και αναμενόμενο. Κάτω από ορισμένες δε συνθήκες (δύσβατο έδαφος με πυκνή βλάστηση, ισχυροί άνεμοι) μπορεί να πάρει τεράστιες διαστάσεις και καθιστά εξαιρετικά δύσκολο το έργο της πυρόσβεσης. Και σε αυτή την περίπτωση, θεμελιώδους σημασίας είναι τα μέτρα πρόληψης και η άμεση αντίδραση για έλεγχο και καταστολή της φωτιάς στα πρώτα στάδια.

Συμπερασματικά, λοιπόν, να λέγα-

με ότι σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να υπάρχει:

(α) Σχεδιασμός για αποτροπή της εκδήλωσης του κινδύνου ή εν πάση περιπτώσει περιορισμού της έντασης και του μεγέθους του (για αποφυγή κάθε κινδύνου θα πρέπει να τηρούνται οι νόμοι και κανονισμοί του κράτους - η καταπολέμηση της άναρχης ή / και παράνομης δόμησης, όπως και η καλή συντήρηση των υποδομών είναι ίσως ο κυριότερος κοινός παρονομαστής για την πρόληψη).

(β) Καλή προετοιμασία και συνεχής επαγρύπνηση για άμεση αντίδραση και δράση με βάση ένα καλό σχεδιασμένο και επικαιροποιημένο στρατηγικό σχέδιο δράσης προς αντιμετώπιση της εξέλιξης του κινδύνου και των συνεπειών του, μέσα από το οποίο θα αναλύονται ο ρόλος και η αρμοδιότητα όλων των εμπλεκόμενων και θα διασφαλίζεται ο απαραίτητος μετὰς τους συντονισμός.

(γ) Κατάλληλος εξοπλισμός, στελέχωση και συνεχής άσκηση / εκπαίδευση για εφαρμογή των σχεδιασμένων δράσεων με βάση τα σενάρια σε κάθε περίπτωση.

(δ) Κοινωνική συμμετοχή με εμπλοκή / αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των εθελοντικών ομάδων συμπεριλαμβανομένων, στην πρόληψη, αλλά και στην αντιμετώπιση των συνεπειών. Το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ) δήλωσε επανειλημμένα ότι είναι στη διάθεση της πολιτείας, ώστε με την εμπειρογνωμοσύνη των μελών του να συνδράμει στην οργανωμένη προσπάθεια πρόληψης και αντιμετώπισης των κινδύνων αυτών όπως και των συνεπειών τους.

*Πολιτικός γραμματέας,
πρόεδρος ΕΤΕΚ

ΠΟΛΙΤΗΣ

Πεμ, 23 Αύγουστος 2018, p.11

Αποδελτίωση:23/08/2018

